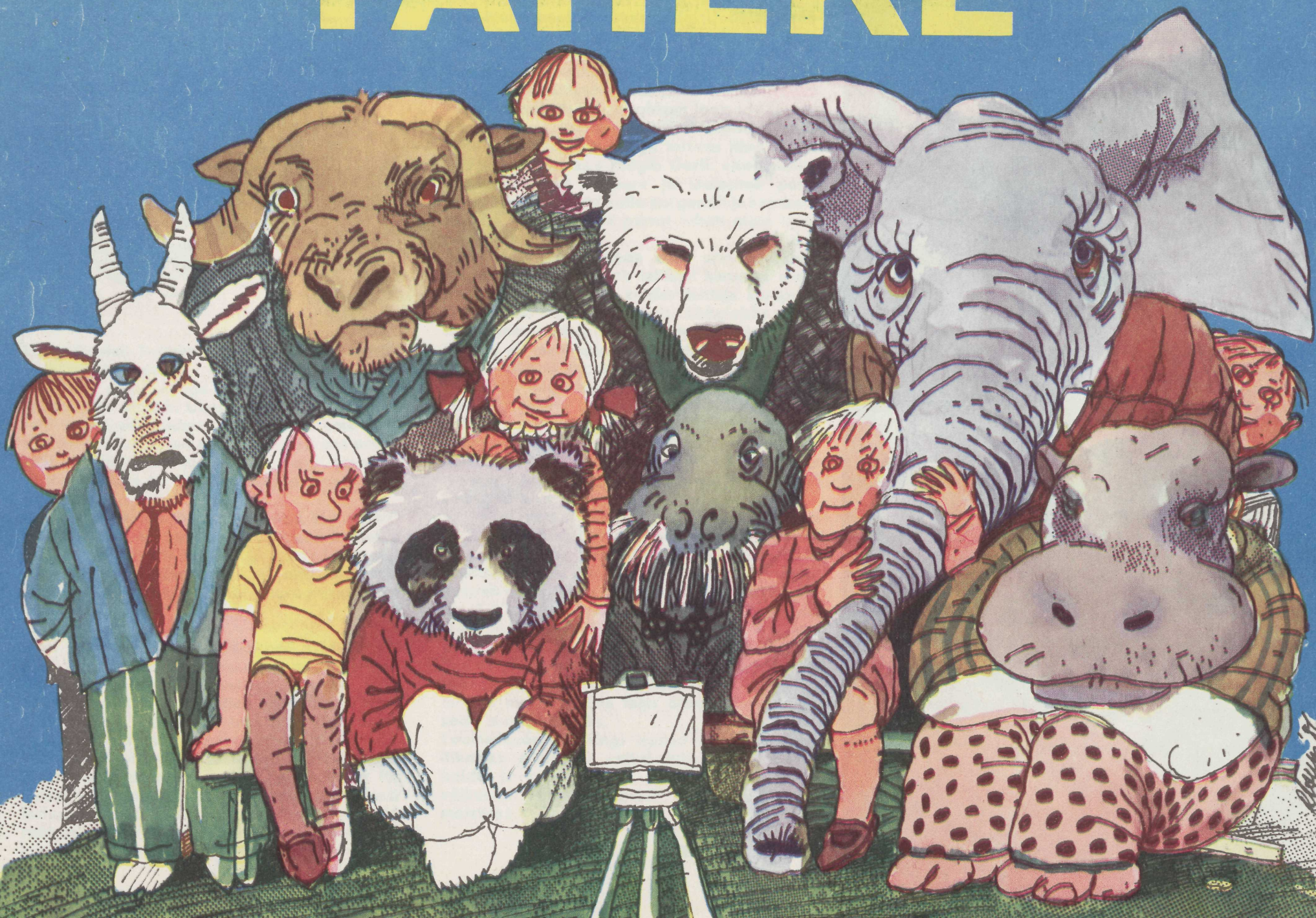

NR.6

TÄHEKE

1986

ISSN 0134-2266

Juba mitu aastat asub Tallinna Loomaaed Veski-metsas. Kaunist parkmetsast on saanud loomade uus kodu.

Amuuri tiiger on maailma suurim kaslane. Ta on ainus tiiger, kes meie maal vabas looduses elab.

© EKP Keskkomitee Kirjastus 1986

Kallid lapsed!

Teie hulgas on nii linna- kui maalapsi. Ka loomi elab metsas ja niidul, mere-rannas ja mädasoos ning loomaaiaski. Seega pole loomaaialoomad mingid eris-kummalised mänguasjad, vaid elusolen-did, kes elavad oma kodus oma igapäe-vast elu. Kõigil neil on oma kombed ja eluviis. Kui tulete loomaaeda, peate meeles pidama, et olete tulnud külla. Külas peab ennast viisakalt ja kenasti ülal pidama ega tohi teha midagi nii-sugust, mis võõrustajatele ei meeldiks. Pole vaja loomi kärsitu käratsemise või koguni kivikeste loopimise ning kepiga sorkimisega häirida. Pealegi käib suviti neil eriti palju külalisi ja see on looma-dele üsna väsitav.

Kes tahab kõiki loomi näha, peab tihti ja erinevatel aegadel tulema. Ega iga kord polegi vaja kõiki paiku läbi joosta. Mõistlikum on mõne puuri elanike tege-misi-toimetamisi päris pikka aega vaa-delda. Nii saate loomade elust märksa rohkem teada. Mõndagi saab lugeda puuri külge riputatud siltidelt, ent klas-siga tultes maksab ekskursioonijuhiga aeg kokku leppida. Selleks helistage tele-foonil 59-98-55. Kes lähemal elavad ja tihemini tulla saavad, võivad osta pileti, millega kuu aega või ka suve läbi isegi mitu korda päevas sabas seismata sisse pääseb. Kui tekivad oma lemmikud, saab nende elust sel moel päris põhjaliku üle-vaate. On ju loomadelgi oma keel, mil-lega meeolelu väljendada või võre taga sagivatele külalistele ja naaberpuuri elanikele midagi teada anda. See keel pole muidugi niisugune, mida teie oma-

vahel räägite. Mõnikord ei tee loomad piuksugi ja kogu «jutt» käib kehahoiaku, näoilme, kõrvaliigutuse, sabaasendi ja muu taolisega. Nende märkamiseks ja mõistmiseks on vaja pikaajalist vaatlus-kogemust. Appi tulevad loomaraamatud. Muidugi mitte need, kus hundid ja karud autodega sõidavad või muid inimeste asju ajavad, vaid ikka need, kus loomad oma loomaelu elavad.

Tahaksin teile, enne kui asute loomaaias omapead uudistama, mõnda asja meelde tuletada. Torupiirded tee ääres pole ilu pärast. Nendest edasi puuride poole ei tohi minna. Loomad kardavad siis, et tahate nende käest kodust puuri ära võtta ja hakkavad seda kaitsma. Seejuures on nad väga osavad ja välkkiired. Te ei jõua veel silmaga pilgutada, kui neil käpp, nokk või sarv võre vahelt välja välgatab. Kui aga pistate sõrme läbi puurivõrgu, võib selle otsast ära hammustada isegi papagoi või sebra, kiskjatest kõnelemata.

Kõigile loomadele antakse süüa paras-jagu ja just seda, mis neile vaja. Seetõttu ei tohi neile midagi toiduks kaasa tuua. Kommide ja küpsiste andmine on aga hoopis kuritegu. Isegi siis, kui nad ise küsivad. Kui tahate järgmine kord loomaaeda tultes oma sõpru tervete ja lõbu-satena eest leida, jätke kommid kotti! Kui see kõik meeles seisab, pole loomadel tarvis teie pärast häbi tunda ega paku-pugeda. Head loomavaatamist!

Mati Kaal,
Tallinna Loomaaia direktor

SUUREKS LOODUSE MÕISTJAKS

Emal kiirustab leemurite juures seisatanud väikest tüdrukut edasi astuma. Tüdruk vaataks veel naljakaid pika sabaga loomi, aga ema hääli kostab juba eemalt. Uuesti unustab tüdruk ema rutu koprapaari juures. Nüüd võtab ema tütre käe oma pihku ja nad jalutavad üheskoos edasi. «Kui me iga puuri juures pool tundi seisame, ei jõua õhtuks ka kõike vaadata,» saab ema rahutuks.

Olid ehk sina see tüdruk või poiss, kes loomaaiast lahkuda ei raatsinud? Vaatasid loomade juures askeldavaid inimesi ja unistasid ennast siia tööle. Ilmvõimatu see ei ole. Loomaaias LOOMADESÕPRADE RING sinusuguseid lapsi ootabki.

Mari õpib Tallinna 13. Keskkooli IIIc klassis. Mari vanem õde Ehte hakkas loomadesõprade ringis käima juba mitu aastat tagasi. Kui Ehte õhtul loomaaiast tuli, polnud noorema õe pärimistel lõppu. Marist sai sama ringi liige möödunud sügisel. Mari loomaaiajutud ajasid klassikaaslastegi põneville. Varsti küsis ta luba mõned sõbrad endaga kaasa tuua. Ringijuhendaja Ivi Uudelepp polnud vastu: «Teeme sinu klassi lastest väikese ringi.» Iga tunniga sai tulijaid rohkem. Kuni enam õppeklassis kohti ei jätkunud.

Osa tunde peetakse ruumis. Ivi Uudelepp räägib maakera loomastikust, loomade harjumustest, toitumisest, sellest, kus keegi elab. Ta tutvustab ka loomaaedade tööd. Õpetaja jutt pannakse kaustikutesse kirja.

Lastele meeldib kõige rohkem loomade juures, platsil, nagu loomaaiatöötajad ütlevad. «Käisime küülikuid ja merisigu toitmas ning nende puure puhastamas,» räägib Gerli. «Koristasime põrandalt vana saepuru ja laotasime puhta laiali. Söögiks tõime neile porgandit ja kapsast.» Jaanika on uhke: «Ja pärast lubati meid karupoegi vaatama!»

Talvel toodi loomaaeda kuus orvuks jäänud karupoega. Nüüd tuleb talitajal karuema asendada. Lapsed nägid, kuidas talitaja karupojal enne sööki kõhtu masseeris. Söögiajaks võttis ta mõmmi endale sülle ja toitit lutipudelilist. Pudelis oli mannapuder. Tulevikus saavad neist karujõmmidest tsirkusekarud. «Suurte kiskjate majas on jaaguaridel, lõvidel, pantritel jooginõudeks tohtu suured malmist katlad. Me ei saanud aru, miks peavad veenõud nii kohmakad olema. Õpetaja seletas meile, et kergema veenõu ajaksid kiskjad ümber ja vesi voolaks maha,» tuleb Triinul meelde. Tera tera haaval koguneb uusi tarkusi.

Igal pool loomaaias vabalt ringi jalutada noored loomasõbrad muidugi ei tohi, ka täiskasvanud töötajad mitte. Inimesed võivad loomadele pisikuid kanda. Inimahv orangutan köhib ja luristab nohust nina täpselt samuti kui meie ise. Ringi liikmetel on loomaaeda sissepääs tasuta. Oma lemmikuid võib külastada kas või iga päev. Mari käib elevantide vaatamas. «Kui saaks endale koju elevanti,» unistab Mari, endal naerusädemed silmis. Kilpkonna tuleb tal sageli mööda maja ja aeda taga otsida. Elevantiga seda muret ei oleks.

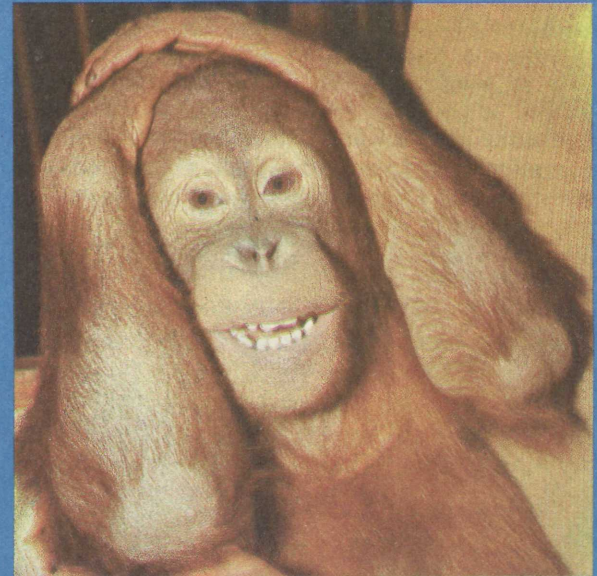
Loomadesõprade ringi lapsed ei unusta ringi liikmeks astumisel antud lubadust: «Töötan hoida ja kaitsta kõike elavat. Tahan saada väikesest loomasõbrast suureks looduse mõistjaks.»

EDA ALLIKMAA

Kodukakk on meie tavalisim öökull. Eestis elab kaksteist erinevat liiki kakke. Nagu nimigi ütleb, on nad öölinnud. Pimedas aitab neil saaki leida terav kuulmine.

Orangutan on Aasiast pärit inimahv. Suurema osa elust veedab ta puu otsas. Orangutanil on väga pikad esijäsemed.

Karude tänaval

JÜRI RANT

Kes tuleb väravast mööda peateed karude majani, näeb esimeseks Petruškat. Petruška on veidi rohkem kui aasta tagasi Kohla-Järve kandist toodud karupoeg. Nagu kõik noored karud, armastab ta mürada ja mängida. Petruškale puurikaaslast ei ole, seetõttu mürab ta üksi: veeretab end üle selja, ronib mööda puuri võreseina, tantsib tagakäppadel ja sakutab kummi-voolikujuppi. Eriti meeldib Petruškale vana autorehvi. Seda ta loobib, veeretab, ringitab käpa otsas ja keerutab kaelas.

Petruška kõrval elab kodiaki karude paar. Kodiaki karu päris kodu on Põhja-Ameerikas. Petruška naabrid — Grete ja Heinrich — ei ole aga Ameerikat näinudki. Nemad sündisid loomaaiaas. Heinrich Tallinnas, Grete Rostockis. Heinrich on suur nagu mägi, ehkki alles kolmeaastane. Grete on neljane ja samuti väga suur. Kui tema ja Heinrich mürades tagumistele jalgadele tõusevad, näib, nagu oleks kaks päratut kivirahnu kokku põrganud. Heinrichi vaadates tekib tahtmatult mõte, et suuremat karu vist enam olla ei saa, kuid saab küll. Sealsamas kõrval Heinrichi isa Karla on veel kogukam. Kui Karla soojal päeval plartsti! basseini vajub, lendab sealt peaaegu kogu vesi välja. Selle vähese vee sees, mis siis järele jääb, hakkab Karla kiikuma. Selili heitnud, võtab ta esikäppadega tagakäppadest kinni, selg tõmbub seejuures kumeraks, ja ongi kiiktool valmis. Kes veel karude majas elavad? Terve hulk erinevaid karusid. Kaeluskarud. Baribalid. Euroopa pruunkarud ehk teiste sõnadega niisugused karud nagu meie metsade mesikäpad. Ja maja teises ääres, kõige kaugemates karutubades veel jääkarud. Kas jääkarudel ka nimed on?

Kuidas siis. Kuubi ja Kara. Siinkohal peab ütleva, et ega need karude nimed, mis sa teada said, tegelikult küllastajate jaoks ei ole. Küllastajad loevad sildilt, et kodiaki karu või kaeluskaru, ja aitab neile küll. Karude nimed on talitajate pandud ja rohkem talitajate jaoks. Mõttele ise, kas poleks imelik, kui talitaja Liisi hommikul karumajja astudes peaks ütleva teda tervitavale mesikäpale: «Kuule, sina, euroopa pruunkaru puuris number kuus! Mis sa vigurdad! Mis sa tembutad!» Aga nüüd ta ütleva: «Tere, Kuff!» Või kiidab: «Tore, Kuff!» Ja mõlemad on rahul.

LOOMAAIA KARUDE PALVE LASTELE

ARMSAD LAPSED! ÄRGE VISAKE MEILE KOMMI, KÜPSISEID, VAHVLEID EGA MUUD MAIUST. ME OLEME MAIAD JA RUMALAD. ME UNUSTAME IKKA ÄRA, ET SUUREST MAGUSA-SÖÖMISEST JÄÄB MEIL KÕHT HAIGEKS. EGA TE JU EI TAHA, ET PÄRAST LÖBUSAT PÄEVA OLEKSIME SUUREST KÕHUVALUST KÕVERAS!

Elevandilapsed

VIIVI VARIKSAAR

Karli, Fiini ja Droid oli Tallinna ammu oodatud. Ja lõpuks möödunud suvel nad saabusidki — kolm elevandilast nimelt. Teekond algas kaugelt Aafrikast, nad sõitsid laeva, rongi ja autoga. Pikk tee väsitas elevandilapsukesi, seepärast sai neid vähe vaadata. Pealegi võtab harjumine meie jahedate suveilmadega kaunistest aega — oma kolm aastat. Kui tänavune suvi tuleb eelmisest päikesepaistelisem, siis hakkavad Karl, Fiin ja Droi tihedamini õues jalutama.

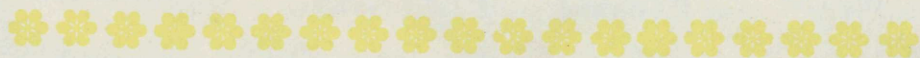
Karl, nagu nimestki näha, on elevandipoiss, Fiin ja Droi tüdrukud. Nagu tihti inimestegi hulgas, on Karl kasvult kõige väiksem. Fiin on kõige suurem ja võimukam: ta teab, et teised tema vastu ei saa. Kui Fiin dresseerija (loomade väljaõpetaja) Tiiu Tärgi peale pahaseks saab, katsub ta jalaga lüüa.

Aga ta teeb seda ettevaatlikult, et pihta ei läheks. Muidu viimati ei leia ta tädi Tiiu taskust poolikut õuna ja jääb porgandijagamisel viimaseks. Porgandid on meie elevandide lemmiktoit. Veel söövad nad punast peeti, kaalikat, kapsast, rohelist sibulat, apelsine, heinu, männioksi ja muidugi lehtpuude oksid. Kui mõni toidupala juhtub suur olema, astub elevand selle oma jalaga prõksti! puruks ja paneb selle siis londi alla peidetud suhu. Lont on elevandile väga tähtis: sellega ta hingab, imeb vett, haarab

toitu. Ühe päevaga söövad kolm elevandilast 450 kg toitu. Täiskasvanud elevand aga tarvitab päevas kaks korda

niipalju söögipoolist kui praegu üks elevandilaps.

Elevandide juures seinal on kolmkümmend ingliskeelset käsku. Nende järgi neid õpetatakse. Praegu elevandid juba istuvad käsu peale, toovad palli kätte, tõstavad jala üles, panevad ühe jala kõverdatult dresseerija põlvele. Sõnakuulamist on vaja õppida sellepärast, et elevandid ei muutuks ohtlikuks dresseerijatele, zootehnikule, loomaarstile — kõigile neile, kes nende eest hoolt kannavad.

Peidupaik roostikus

OLIVIA SAAR

Tädi Elli ja onu Karla elasid väikesel saarel. Neil oli seal ruske lehm Leedi, valge otsmikulauguga mullikas Muu, koer Tuki ja kari lambaid. Suvel olid saare pere lambad teiste söödale toodud lammastega koos, kuid enne külmade

tulekut viidi võõrad lambad paatidega ära ja saarele jäid ainult oma loomad.

Lambakari, mis takjakobarana koos püsis, liikus alati vabalt ringi. Mõnikord pugesi kari kadasfikku. Tädi Elli neid otsimas ei käinud, sest kuhu loomad siin kaduda said, ümberringi ainult vesi. Videvikus tulid lambad koju tagasi.

Ühel öhtul laudaust sulgedes märkas perenaine, et musta sabaga utt on puudu. Onu Karla arvas, et küllap see vigurivänt kusagil põõsa all põõnutab ja hommikul lagedale ilmub. Aga lamma jäi kadunuks. Tädi Elli käis saare risti ja põiki läbi, kuid mustsabast polnud jälgegi.

Et ka onu Karla loosse selgust tuua ei osanud, pidas ta paremaks asi unustada.

Aga kuidas sa, hing, unustad, kui nädala pärast on teine lamma kadunud!

Tädi Elli kõndis saare jälle samm-sammult läbi, heitis pilgu iga põõsa ja puhma alla, tegi tiiru suurte rannakivide ümber, kavatses roopadrikugi läbi kammida, kui äkki pehkinud puujuure kõrvalt lamba luud leidis.

«Hunt! Saarel on hunt!» arvas ta esimese ähmiiga. Peremees vangutas pead. Kuidas võis hunt saarele saada. Seniajani polnud siin ühtegi murdjat nähtud.

Ilmad muutusid juba jahedaks ja väljas läks varakult pimedaks. Tädi Elli lükkas laudaukse alati kõvasti kinni ja pani põikpuugi ette, sest hundihiir oli ta ettevaatlikuks teinud. Ettevaatlikult liikus ta õuelgi, vaadates kahtlase pilguga

metsa ja roostiku poole, et ega seal äkki soe silmad põle. Ja siis ta neid silmi nägigi. Ta tahtis toast onu Karlat kutsuda, aga uks kääksatas ja silmad kadusid.

Nii oli see peaaegu igal öhtul. Roopuhmas, mis majast kiviviske kaugusel, põles kaks rohelist tulukest. Tuled tulid vähehaaval lähemale, kuid pererahva kolistamise ja trampimise peale kadusid silmapilk. Ainult roog jäi salapäraselt sahisema, peites kutsumata külalise pimedusse.

Onu Karlal ei jäänud lambakadumise kartuses muud üle, kui jahimehed saarele kutsuda.

Perenaisel oli paugutamist halb kuulata. Terve pika elu jooksul polnud siin püsse paugutatud, nüüd aga ajas kamp mehi mööda roogu kaitsetut looma taga. Tädi Elli oli seda looma küll mõttes kirunud ja pimedas isegi kartnud, aga praegu oli tal kahju. Ja see kahjutunne muutus veelgi ängistavamaks, kui mehed hundi asemel roostikut ilvese välja tõid. Nii suurt ilusat kiisut polnud tädi Elli varem näinud.

Ta kuulas meeste juttu, klomp kurgus, ja kujutas ette, kuidas ilves jäätükil tiirutades lõpuks kuivale maale oli pääsenud. Nende väikesele saarele. Aga nüüd oli kõik otsas.

Kui tädi Elli ja onu Karla üle piķa aja suurele saarele sõitsid, läksid nad kõigepealt muuseumi, mis asub vanas lossis. Oma südamesopis tundsid nad pisut uhkustki, et ilvesetopis, mis rahvale vaatamiseks välja pandud, on nende kodusaairelt.

Kanada puuma on suurim kassi perekonda kuuluv loom. Puudel ronib ta hästi ja püüab saaki ka veest.

Indias peetakse veiseid pühaks loomaks. Pildil näete seebu mullikat.

Otselott on öise eluviisiga kaslane. See loom pärineb Lõuna-Ameerikast.

Reetmine

MARIKA JOHANSON

Marju on väike punaste juustega tüdruk. Tal on lühikeste juustega poisipea, ainult tukk kipub pisut pikaks jääma ja langeb ühtelugu silmile. Marjul on koer Reks. See on väike kavalasilmne punaka karvaga kutsikas. Marju ema on mõnikord naljatamisi öelnud, et küll võivad ikka koer ja perenaine sarnased olla. Sel päeval läksid Marju ja Reks nagu tavaliselt jalutama. Tänavanurgal tuli vastu teine koer. Suur ja must, nina uhkelt püsti, kõndis ta oma peremehe kõrval. Mis aga Marjut kõige rohkem jahmatas: koeral kõlises kaelas rida raskeid medaleid.

«Kindlasti kangelastegude eest saadud,» mõtles tüdruk. «Kas Reks oleks võimeline nii palju autasusid saama? Kui tema endaga — Marjuga — midagi juhtuks, kas Reks tuleks appi!» Prooviks järele... Jookseks näiteks

auto ette... Reks peaks talle järele sööstma ja viimasel hetkel ta auto eest ära lükkama. Või jalutaks jõe äärde ja kukuks vette. Kas Reks tiriks ta oma elu kaalule pannes kaldale?

Nii rumal Marju muidugi polnud, et seda järele proovida. Mõtted aga jooksid oma rada. Kui siin ümbruses puhkeks praegu tulekahju, siis too teine, suur koer, tooks kindlasti põlevast toast lapsed välja...

Kuidas sõbratarid kadestaksid, kui temal oleks niisugune koer. Kõik käiksid Reksi imetlemas.

Marju ohkas ning heitis pilgu Reksile, kes rihma otsas vänderdades siia-sinna sibas, keel rippu, punane saba rõngas. Reks tajus ta pilku, vaatas rõõmsalt vastu ning haugatas paar korda. Sellist klähvimist ei karda keegi, mõtles Marju. Kui Reksi poleks, küllap ta siis teaks, millist koera tahta.

Seekord jalutasid nad kaugemale kui tavaliselt. Koguni nii kaugemale, et ümbur pãris võõraks muutus. Reks ikka rihma otsas, läks Marju maja trepikotta.

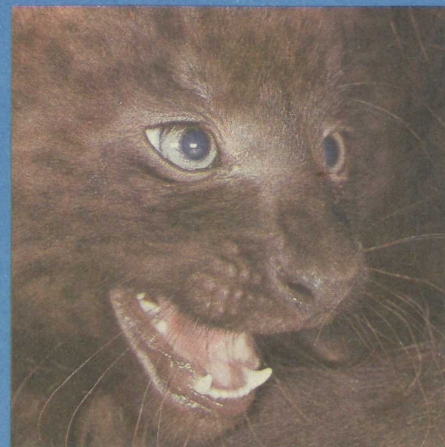
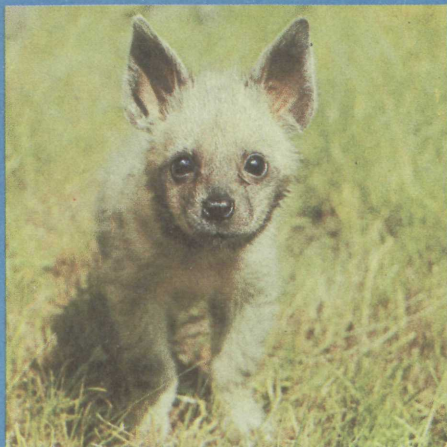
See oli tühi. Keldri uks seisis paakil. Marju võttis rihma lahti, lükkas Reksi keldrisse ja tõmbas ukse kiiresti kinni. Et koju jõuda, pidi võõrastelt teed küsima. Tänavaterãgas ekslemine võttis aega ja süda hakkas üha rohkem valutama. Mitte kauase äraolemise pärast. See oli hoopis isemoodi valu. Kogu aeg tuli Reks meelde. Nii kõvasti polnud ta süda veel kunagi valutanud kui nüüd, kodutrepile jõudes.

Ema avas ukse. Punane kera pidi tüdruku peaaegu pikali jooksuma. Reks klähvis, hüppas õhku, limpsis kükitava Marju nägu ning niutsus rõõmu pärast.

«Kus sa olid!» kuulis Marju ema häält. «Kuidas me muretsesime!» Isa vaatas karmilt tütrele otsa.

«Miks Reks üksi tuli? Kuidas sa võisid sõbra maha jätta? Läksid kellegi poole?... Ja missugune sa välja näed! Kammi vähemalt juuksed siledaks.» Marju põsele veeres pisar.

Punase sassis tuka alt vaatasid teda kaks pisikest usaldavat silma.

Hüäänid on kiskjalised. Pildil on vööthüääni paarikuine kutsikas.

Jaaguarid on ohtlikud loomad. Nad ujuvad ja ronivad hästi. Pildil näed paarikuist jaaguarihakatist.

Panter kuulub kaslaste perekonda. Paarikuine must panter on juba kiskja.

Rohetiib aara asustab läänepoolkera sooje metsaseid paiku. Pesa teeb ta puuõnde. Aara koduneb inimeste juures hõlpsasti ja õpib sõnu järele kordama.

Tuffmakaak on ahvlane. Nagu pildilt näed, oskab ka tema «nägusid» teha.

Mis värv on jääkaru? KAI VASAMÄE

«MIS VÄRVI ON JÄÄKARU! ÜTLE, KAS TEAD!»

«JÄÄKARU! NO MUIDUGI VALGE.»

MÄRT SEDA KUULDES VANGUTAB PEAD,
VAATAB ÖDE MÖISTMATUL PALGEL.
JAH, RIINA KAS EKSIB VÕI VALETAB
VÕI TA ÜLDSE EI TUNNEGI VÄRVI —
OLID JÄÄKARU TURI JA PALGED KA
LOOMAAIAS KÜLL KOLLAST VÄRVI...

Meie Tobi KERSTI MERILAAS

TORE KOER ON MEIE TOBI,
UKSE EES TA KÜLITAB,
KARJAKRANTSI LÄBI KLOBIB,
KUI SEE TEDA TÜLITAB.
MEIE TOBI TÕUKOER,
MEIE TOBI LÕUKOER!

LOKKIS KARVAD, LONTIS KÕRVAD,
SILMAD ARUKAD JA HEAD.
KOMMI SÖÖB, KUID ÜDIKONTI
KÕIGEST PAREMAKS TA PEAB.
MEIE TOBI UHKE KOER,
MEIE TOBI LAHKE KOER!

VALVAB MAJA, HOIAB LAMBAID,
UPPUJA TOOB VÄLJA VEEST.
VÖÖRASTELE NÄITAB HAMBALD
KAITSTES OMA PEREMEEST.
MEIE TOBI VARMAS KOER,
MEIE TOBI ARMAS KOER!

KAI VASAMÄE **Saarmas**

SAARMAS MEENUTAKS PISUT
SUURT VURRUKAT ROTTI,
KUI EI OLEKS TAL TAGA
SABA JÄMEDAT NOTTI.
KUID JUST SEDA SABA
SAARMAS VÄLJA EI ÜÜRIKS,
EI MÜÜKS EGA VAHETAKS —
SEE ON TAL TÜÜRIKS.
END JÖEKÄÄRUS KÄRATULT LIBISTAB VETTE . . .
OI, KALAKE, KALAKE, VAATA SA ETTE!
KÄRME SAARMAS SIND VÄLKKIIRE VARJUNA TABAB . . .
AGA KÄLDAL ÜKS PAHANE KALAMEES PRAGAB:
«ÜHE KALA VIIS NINA ALT MINEMA!
JA TEISED KÕIK PELETAS MINEMA!»

OTT ARDER **Ellen ja lehm**

LINNALAPS ON ELLEN EHM,
KUID TA LEMMIKLOOM ON LEHM.
ÜHEL SUVEPÄEVAL HEAL
NÄEB ELLEN LEHMA AASA PEAL.
NÜÜD LEHMAKEST, KES PIKUTAB,
ELLEN SABAST SIKUTAB:
«MIKS LAISKLED, LEHM, NIISAMA SIIN,
SA ANNA PAREM KÄTTE PIIM!»
LEHM LEEBELT VAATAB LINNALAST
JA ÜTLEB: «LÜPSAN UDARAST!»
SIIS ELLEN EHMUB, HÜÜAB: «EMA!»
LEHM AGA HAKKAB MÄLETSEMA!

Marabu on Aafrika kuivadel aladel elutsev suur lind. Ta kuulub toonekurglaste hulka. Ta sööb raipeid ja väikesi loomi. Pesa ehitab ta puu otsa.

Davidi hirm ehk miilu on looduses välja surnud. Loomaaias tunneb ta end hästi.

Kui lõvil on käpp haige...

Küllap on igale lapsele selge, et haige käpaga lõvi juurde puuri minna pole mõistlik. Kuidas siis lõvi käpp terveks ravida?

Loomaarst Andrus Allas oskab seda. Ta jutustab: «Vigastatud või haige lõvi ravimist alustatakse tema uimastamisest. Selleks süstitakse kiskjale unerohu. Suurte ja ohtlike loomade magama panemiseks kasutatakse loomaaias kahesuguseid süstlaid. Lend-süstal tulistatakse ravi vajava looma kehasse erilisest püstolist. Süstalt, mis kinnitatakse sobiva pikkusega varre otsa nii, et see ulataks ohutust kaugusest süstima, nimetatakse distants-süstlaks. Alles pärast lõvi uinumist vaadatakse haige käpp üle, suletakse verejooks, puhastatakse, õmmeldakse haav kinni ning määratakse ravisalviga. Kui lõvi unest ärkab, on tema käpp juba paranemas.»

Loomaia arst peab hästi tundma kõiki loomaia loomi, et osata neid haigestumise korral terveks ravida. Samuti peab ta teadma, kuidas ravida erinevaid haigusi: silma- ja hambahi-

gusi, nina-, kurgu- ja kõrvahaigusi, kopsu- ja närvihaigusi. Tal tuleb olla unerohuarst ja kirurg ning ravida nii loomalapsi kui täiskasvanud loomi.

Loomaarst Andrust aitavad selles töös head abimehed: targad ja paksud raamatud. Nendes on kirjutatud paljudest erinevatest loomaliikidest ning haigustest. Samuti on õpetatud, kuidas haigeid loomi hooldada ja milliste rohtudega terveks ravida. Juhtub sedagi, et arstil tuleb öösel loomaaeda sõita: kord on kaljukits jala või luik tiiva murdnud ja see tuleb viivitamatult lahasesse panna. Või on ahvid kaklema läinud ning tuffpaavianil peab sõrme opereerima.

Onu Andrussele meeldib arst olla. Ta alustab oma tööpäeva kell kaheksa hommikuse ringkäiguga. Ilusatel suvehommikutel venib loomade ülevaatus pikale — hea on vaadata loomi rahulikult olekus ja tervetena.

AET KUUSKEMAA

Lastetoas

Vabas looduses tulevad kõik loomaliigid oma järglaste eest hoolitsemisega toime. Loomaaias aga kasvatatakse osa loomi üles lastetoas. Siin tuleb neil kasuomadega leppida. Nendeks on lastetoas töötavad talitajad ja zootehnikud.

Loomaia lastetoas kehtivad samad nõuded mis inimlastegi hooldamisel. Talitajad kannavad valgeid kitleid. Tihti ja hoolikalt pestakse käsi, lutte ja pudeleid. Loomi kaalutakse pärast iga söögikorda. Kasvandike kohta peetakse tabelit. Sinna märgitakse: kui palju ja mida keegi söönud, kes kummeliteed joonud, kellel köht valutanud, kes alati terve olnud.

Lastetoa tarvis on loomaaias nüüd ka kolm lehma. Värsket lüpsisooja lehmapiima jätkub kogu pispererele.

Ka perekondades kasvavatele ja oma ema piimast toituvatele loomadele antakse vitamiine ja lisatoitu. Rebasepojad armastavad lehmapiima. Hundikutsikatele maitseb hästi lihaga keedetud tangupuder. Karupoegadele meeldivad maksapüree, keedetud muna ja mannasupp.

Zootehnik Anne on Tallinna Loomaaias töötanud juba 21 aastat. Tema hoolealusteks on ka suured ja ohtlikud kiskjad. Ta tunneb

kõiki oma kasvandikke nimepidi. Kauaks jäävad meelde need, kellele lastetoas ema eest oldud.

Tädi Anne meenutab: «Noorel emalõvil sündis kaks hallide vesiste silmade ning õrntähnilise karvakasukaga kutsikat. Sündides kaalusid nad vaid pisut üle ühe kilo. Tütar Knopka elab nüüd Odessa Loomaaias, poeg Lui aga esineb tsirkuses.»

«Loreida! Villem!» hõikab zootehnik Asta oma lemmikuid. Juba tulebki aedikunurgas lesinud põdravasikas hellitamist ning silitamist lootes võre äärde. Ka põdrapull Villem on uudishimulik. Temagi on harjunud Astalt paremaid palasid saama. Loreida ja Villem on lastetoa endised kasvandikud. Beebist peast said nad toiduks vaid lutipudelist piima. Alguses anti seda neile iga kahe tunni järel, hiljem harvemini. Varsti hakkasid põdralapsed piimalisaks ka oksi, lehti ja rohtu saama. Eriti hästi maitseid neile tädi Asta nopitud ristikunuti ja võilillelehed. Neid valisid nad veel hiljemgi muude rohttaimede seast välja ja söid esimesena ära.

Nüüd seisavad võrkaia taga kaks tiheda pruuni karvkattega, pikavõitu ja pisut kohmakate jalgadega noort põtra. Erinevalt Loreidast on põdrapull Villemile väikesed sarvemüksud pähe ja habe lõua alla kasvanud. Lutipudeli järele aga igatsesid nad veel hiljaegu.

AET KUUSKEMAA

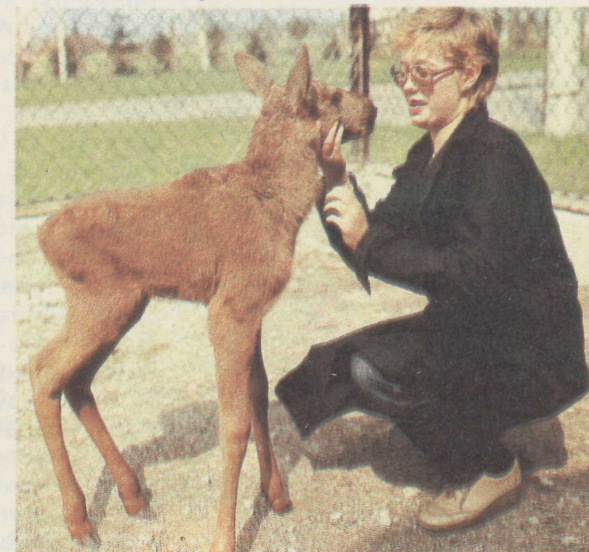
Pildil olev karupoeg on alles mõnepäevane.

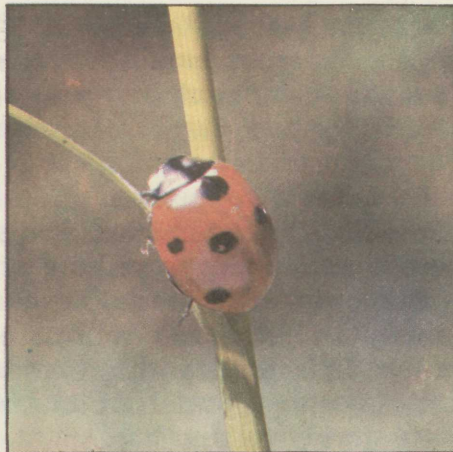

See pisike lõvipoeg joob veel ainult piima.

Paarinädalane põdravasikas.

Pildistanud HENDRIK RELVE

LEPATRIINU

Kes küll ei tunneks seda pisikest punast mardikat, kelle kuube kaunistavad mustad täpid. Rahvas kutsub lepatriinut kirilinnuks, kirjatlehmaks ja veel mitut muud moodi.

Üks laps kõneles mulle kord: tema näinud kollast lepatriinut, et küllap too põdes mõnd haigust. Paljud arvavad, et täppide arv näitab mardika vanust. Lepatriinusid on tõesti mitut tooni ja mitmesuguste täppide arvuga. Leidub kollaseid, pruune ja musti; kahe, viie, seitsme ja kümne täpiga lepatriinusid. Loodusteadlased kinnitavad, et need kõik on lepatriinude eri liigid. Lepatriinulaste sugukonda kuulub Eestis üle 50 liigi. Igaühel neist on oma teaduslik nimetus, mis vahel kõlab päris toredasti. Nagu näiteks nõgtriinu, kroontriinu, õnnetriinu.

Täppide arvu järgi äratuntavaist liikidest esineb meil kõige sagedamini

seitsetäpp-lepatriinu. Lepatriinu elab tavaliselt ühe aasta. Kui talviti hoolega otsida, võib lepatriinusid avastada lume all maapinna lohkudes, rohukulus, puutükkide all. Nad näevad välja täpselt samasugused nagu suvel, on ainult sügavasti uinunud ning külmast kanged.

Aga miks on lepatriinu nimi ikkagi just lepatriinu. Igatahes mitte sellepärast, et ta kuidagi lepapuuga seotud oleks. Kunagi ammu tähendas «lepp» sedasama mis «punane». Lepapuu koorealune mähk ja puit on punakat tooni, lepatriinu kuub ka punetab.

Võib-olla oled märganud, et kui lepatriinu rohukõrrelt üles noppida, eritab ta kollast vängelt lõhnavat mürgist vedelikku. Enamik putuktoidulisi linde sellepärast lepatriinusid ei puutu. Arvatavasti on ka kuue erkpunane värvus hoiatusvärvuseks. Kui lehetäilt küsida saaks, mida tema lepatriinust arvab, vastaks too otsemaid, et hirksamat kiskjat pole olemas. Ühe suvepäevaga võib lepatriinu nahka pista kümneid lehtäisid. Aeda, kus on liiga palju lehtäisid, viiakse rohkesti lepatriinusid. Küll nad juba korra jalule seavad!

Mida teed sina, kui lepatriinut näed? Võib-olla võtad ta peo peale. Algul lebab mardikas seal täiesti liikumatult. Aimanud, et talle liiga teha ei kavatseta, sirutab ta jalad välja ja hakkab sibama. Kui näpp püsti seada, ronib ta selle tippu, sirutab tiivad laiali ja tõuseb õhku. Üks laps seletas mulle, et kui lepatriinule öelda: «Lepatriinu, lenda ära, maja põleb, lapsed sees!», siis lendab ta otsejoones koju. Kuhu lepatriinu ruttab, seda me õieti ei teagi. Võib-olla on tal lihtsalt hea meel, et inimese käest plehku pääseb. Lepatriinu vabaks lasta ongi parim, mis sa talle teha võid. Las lendab oma teed pealegi!

HENDRIK RELVE

Siil ja Miku

*Ühe seenekaabu all
paksus metsas sügaval
elas väike siil,
pisike kui hiir.*

*Seenemetsa tuli Miku,
tahtis võtta puravikku.
Ära ehmatas, kui nägi —
seene all on nõelapadi.*

*Padi turtsus, ära kõndis,
Miku siili ära tundis.
Miku jättis kasvama
siili kodu ilusa.*

KATI VAPPER,
Tallinna 42. Keskkooli
1b klassi õpilane

Julge kiisu

*Kiisu-Viisu, julge mees,
hüppas aknast, saba ees.
Oi, mis juhtus,
oi, mis sai,
kiisu ennast lõhki löi.
Kiisu arsti juurde viidi.
Arst siis ütles: «Rohtu juua,
vorsti, kala peale süüal!»
Enam kiisu julge pole,
aknast alla ta ei tule.*

KERSTI RIST,
Tallinna 42. Keskkooli
11b klassi õpilane

Hambajäljed jäid

Leidsime auto alla jäänud emaorava. Tal olid suured piima täis tissid. Saime aru, et tal peavad kuskil pojad olema. Isa leidiski oravapojad lindude pesakastist lauda katuseviilu küljes. Oravapojad olid väga armetud — ilma karvadeta, sabad peenikesed nagu rotil. Algul lutitasime neid pipetiga, aga peagi hakkasid nad juba ise pähk-leid krõbistama. Mõnikord teritasid oravad raamaturiiulitel oma hambaid. Kui neil mänguhoog peale tuli, hüppasid ja jooksid nad üksteist taga ajades mööda kardinapuid. Oravad kasvassid ruttu suureks. Lasime nad lahti. Hambajäljed riulitel ja kardinapuudel aga on veel praegugi näha.

MALLE REMMEL,
Jüri Keskkooli
IIIa klassi õpilane

«Tiiger on kuri» — joonistanud GERLI JAANUS Pärnu Linna 7. Lastepäevakodust

«Loomaaias» — joonistanud EVE JÄRVE Tallinna 55. Keskkooli III klassist

Äpardus karjamaal

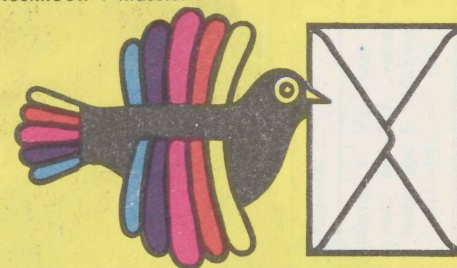
Vanaemal on maal mitu lammast ja oinas, kelle nimi on Vidri. Suvel, kui lambad karjamaal rohtu söid, läksin neile leiba viima. Kõik tahtsid korruga leiba saada. Ka oinas tuli mind müksima. Ehmusin ja pistsin jooksu. Suure kiiruga tulid tennised jalast ära ja jäid karjamaale. Pärast seda ma enam lammastele leiba viia ei julgenud.

JUULA SALMAR,
Paide 3. Keskkooli
IIIa klassi õpilane

MERYL DIKKER,
Paide 1. Keskkooli
Ia klassi õpilane

«Minu sõbrad» — joonistanud HARRY-ANTON TALVIK Järva-Jaani Keskkooli I klassist

Minu sõbrad

Eelmisel aastal haudus kana välja pardipojad. Üks neist oli kole kehvake. Hakkasin tema eest hoolitsema. Panin pardipojale nimeks Piilu. Piilu istus hea meelega minu taskus, kui õue läksin. Ta söi saia ja suppi. Laudast püüdsin talle kärbseid.

Kord kadus Piilu ära. Otsisime teda kogu perega. Arvasime juba, et rebane on ta ära söönud. Möödus kolm nädalat, kui jälle kuulsin Piilu häält. Ta jalutas õue kirjude pardipoegadega. Hoolitsesin nende eest terve suve. Pardipojad jooksid kohe minu juurde, kui kuulsid mu häält. Nüüd on nad juba suured. Kui ma lauta lähen, ajan partidega juttu ja nad ronivad mulle sülle. Nad on minu sõbrad.

KRISTJAN VORST,
Rannu 8-kl. Kooli
IIa klassi õpilane

Klaabu

Veel enne, kui tädi Anne uksest sisse sai, lipsas tuppa must karvane kera. Tuiskas hetkega ruumid läbi ja keeras kõik pahupidi. Minutitki ei püsinud ta paigal, muudkui hüples ja hüples nagu pall. Koerapojast sai meie pere uus liige ja minu sõber. Nime leidsime talle ruttu. Teraavad küüned esikäppade küljes panid kõiki kiljudes koerapoja eest jooksma. Isa ütles: «Klaabu mis Klaabu!»

Klaabu armastas lapsi, kuid väikesed lapsed kartsid teda ta kiiruse ja välimuse pärast. Ilmus järsku nurga tagant nagu nool ja tõusis lapse najale püsti. Laps kukkus pikali, koer tõmbas tal limpsti keelega üle põse. Pahandust oli Klaabuga palju. Aga lõbus seltsiline oli ta alati nii mängus kui jooksus.

KUIDAS PILDISTADA LOOMI?

See noor mees pole maotaltsutaja ega tsirkuse-artist. Ta on hoopis loomaia fotograaf Väino Silm. Tema tegigi sellesse «Tähekesse» kõik värvislaidid. «Miks ta pildil maoga on!» küsid nüüd.

Väino Silm jutustab: «Oli ilus päikeseline suvepäev. Kasutasin seda loomade pildistamiseks. Talitajad tõid nastikuid ja kilpkonni välja jalutama. Nemadki tahavad õues liikuda. Üks talitajatest ütles mulle, et võtku ma see hiidnastik enda kätte.»

Siin teeb fotograaf oma jutus pausi. Mõne aja pärast ta jätkab: «Eks ma ikka algul pelgasin seda madu küll. Hiidnastik hakkas mööda mu kätt üles ronima. Ootas, ise hirmul, millal ta pea ometi mu kaela tagant paistma hakkab. Olin siis loomaaias töötanud üsna lühikest aega. Selle trikiga panid kogenud töötajad mind proovile: kas kardan või ei karda. Palusin ennast pildistada. Nii see pilt sündiski.»

Kuueaastane Katreen arvab, et ta isa on ikka väga julge. Isa jälle teab, et iga looma või linnuga julge olla ei tohi. Nii võib oma elu hädaohtu seada. Ohtlikud on kõik kiskjad. Neid võib ka loomaia fotograaf pildistada ainult võre tagant. Ja sealgi tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik.

Loomade pildistamine on omaette kunst.

Tiigrit või lõvi tuleb vahel jälgida terve päev, kuid pilti ikka ei saa. Loomad on ju liikuvad. Ahvid jälle on hirmus uudishimulikud. Üks ahv ei jäänud talitaja süles enne rahulikuks, kui oli oma nina vastu fotoaparaati pannud.

Väino Silm ei ole rahul elevantide piltidega, mis seni õnnestunud teha. Elevantipojad olid algul oma uues kodus üsna arad. Porgandiga meelitati nad küll välja, kuid elevantid jooksid kohe ruumi tagasi. Väikesed karupojad jälle armastavad pärast sööki veidi mängida ja siis jäävad magama. Nii peab fotograaf teadma sedagi, missugune on ühe või teise looma eluviis.

Väino Silm tegi oma esimesed pildid viienda klassi õpilasena. Neil fotodel olid isa, ema, sõbrad ja muidugi oma koer.

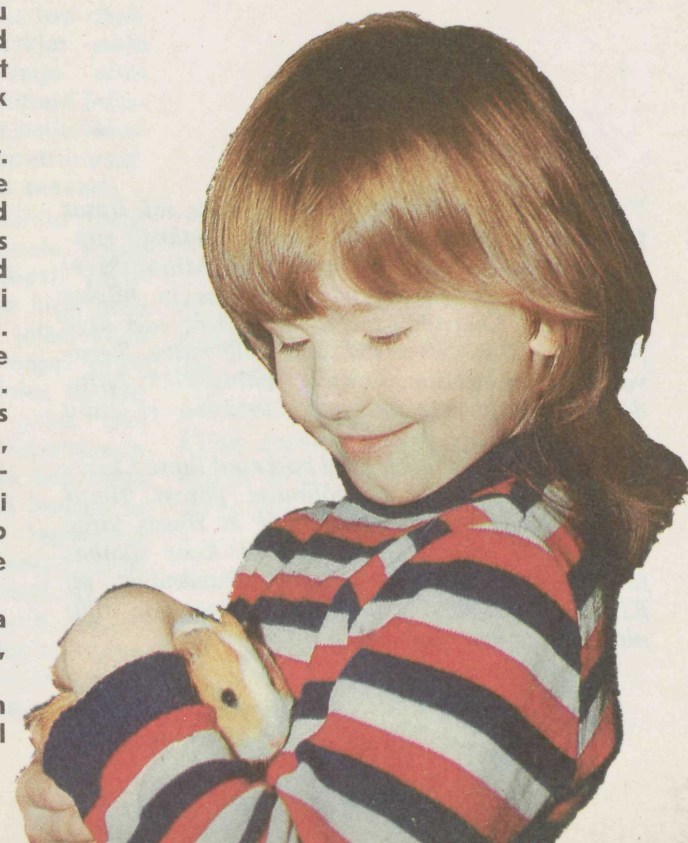
«Minule meeldivad ka koerad,» ütleb Katreen ja lisab siis: «Kahjuks mul päris oma koera veel

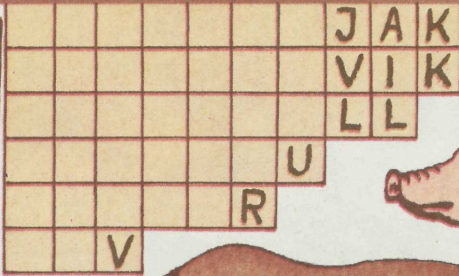
pole. Isa ja ema ütlevad, et pean kasvama! Koeraga on linnas palju tööd.»

Väino Silma õpetas pildistama isa. Hiljem õppis ta pildistamist tehnikakoolis. Algajale noorele sõbrale ütleb ta, et fotode tegemist tuleb nimelt õppida. Alustada tuleks fotoaparaadi tundmisest, filmi kerimisest. Ja kui loomi soovitakse pildistada, siis algul ikka koduloomi. Katreen läheb sügisel kooli. Praegu arvab ta, et kunagi saab temast hambaarst. Isa fotokott olevat nii raske, et seda annab ühel tüdrukul sikutada. Et isa loomi pildistab, see Katreenile meeldib.

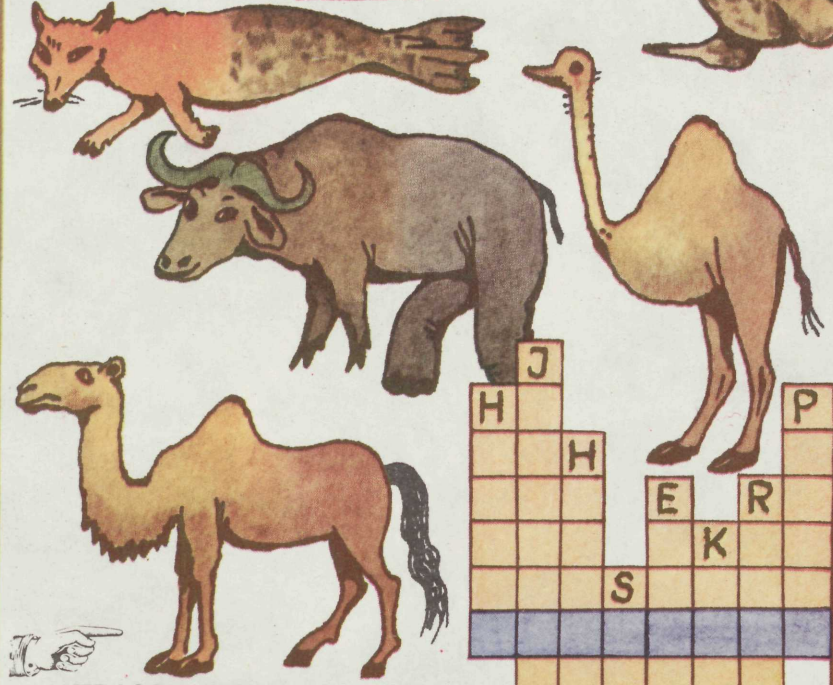
Loomapilte armastavad vaadata paljud lapsed.

ELJU MARDI

MILLISED LOOMAPILDID SAAD NENDEST KLOTSIDEST KOKKU PANNA! KIRJUTA RUUTUDESSE LOOMADE NIMED.

LOOMAAIA TARA TAGANT PAISTAB ÜKS MUST JA TEINE VALGE HOBUSE MOODI LOOM, VARSAD ON NEIL RUUDULISED. KES NAD ON?

MILLISED LOOMAD ON PILDIL KOKKU JOONISTATUD? KUI SELLE ÄRA MÕISTATAD, SAAD SINISTEST RUUTUDEST TEADA, KES ON KÕIGE SUUREM LOOM MAAILMAS.

Joonistanud KURTI VOOL

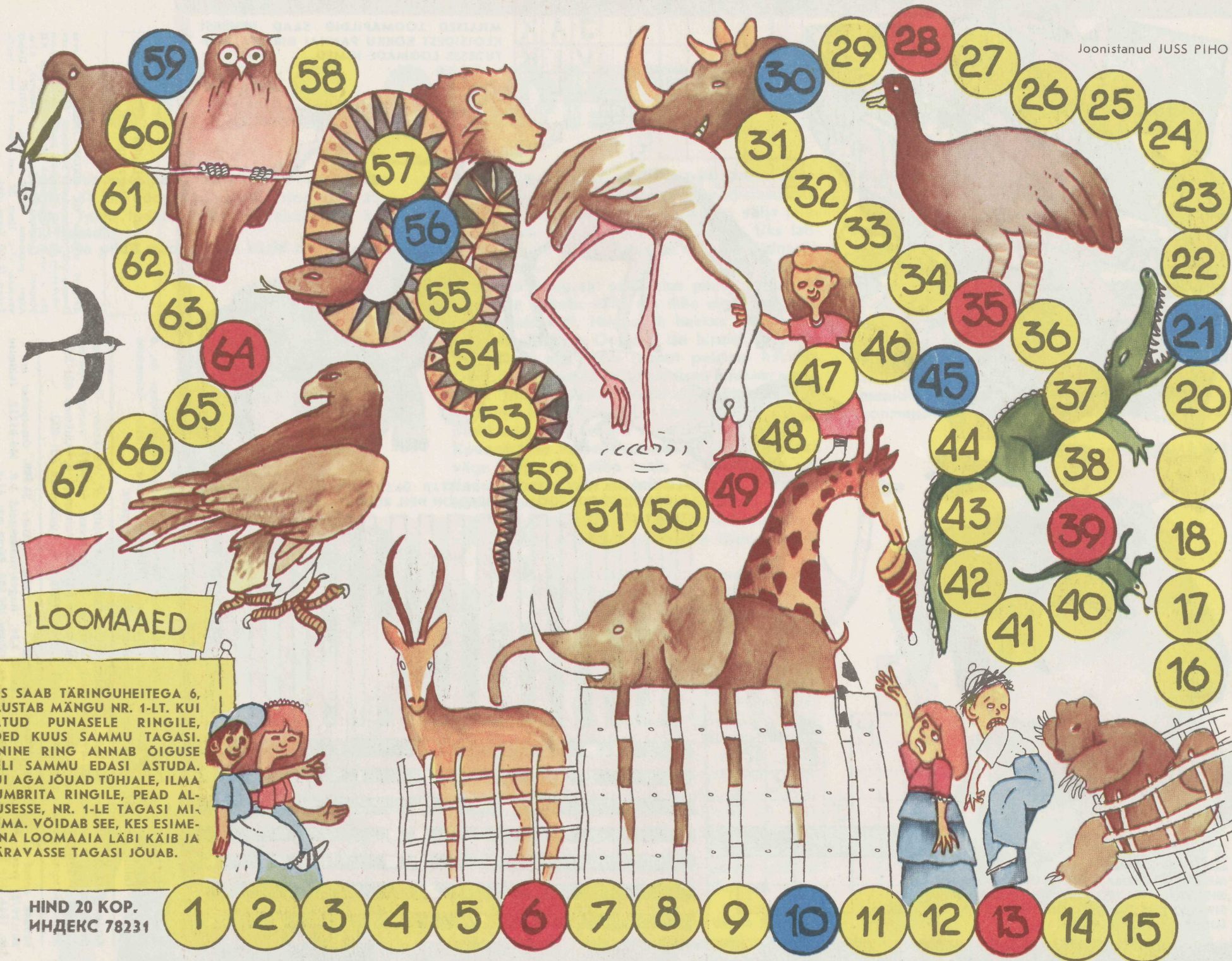
Esikaanel Rein Lauksi joonistus «Naeratage»

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneerorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 6 1986. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus, Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja E. Aljikkmaa 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 22. 04. 1986. Trükkida antud 21. 05. 1986. Trükitiir 73 500. Ofsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspognaid 2,91. Tingvärivõmmiseid 8,0. MB-05528. Tellimise nr. 1644. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тяжеке» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 73 500. Заказ 1644.

KES SAAB TÄRINGUHEITEGA 6, ALUSTAB MÄNGU NR. 1-LT. KUI SATUD PUNASELE RINGILE, LOED KUUS SAMMU TAGASI. SININE RING ANNAB ÕIGUSE NELI SAMMU EDASI ASTUDA. KUI AGA JÕUAD TÜHJALE, ILMA NUMBRITA RINGILE, PEAD ALGUSESSE, NR. 1-LE TAGASI MI-NEMA. VÕIDAB SEE, KES ESIMESENA LOOMAAIA LÄBI KÄIB JA VÄRVASSE TAGASI JÕUAB.

HIND 20 KOP.
ИНДЕКС 78231

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15